

HÍREK A

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMBÓL

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM TÁJÉKOZTATÓ ÉS MÚSORFÜZETE

V. évfolyam

1. szám

1984.

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSAI

A HÁZIÁLLATOK KIALAKULÁSA
A HONFOGLALÓ MAGYAROK
ÉS A KORA ÁRPÁD-KOR HÁZIÁLLATAI
A SERTÉSTENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A SZARVASMARHA-TENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A MAGYAR BAROMFITENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A LÓTENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A JUHTENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
AZ ERŐGÉP TÖRTÉNETE
EKÉK A XVIII–XIX. SZÁZADBAN
VADÁSZAT ÉS VADGAZDÁLKODÁS

A múzeumkiállítások nyitva – hétfő kivételével – 10–17 óráig, vasárnap 10–18 óráig. (Június 1-től augusztus 31-ig – hétfő kivételével – minden nap 10–18 óráig!)

Felhívjuk kedves látogatóink figyelmét, hogy belső felújítási munkák miatt a fenti kiállítások látogathatók. (Esetleges változásokat a napilapokban közöljük.)

Tanulók és sorkatonák számára állandóan, szombati napokon a felnőttek részére is díjtalan a látogatás.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre és TIT Nyugdíjas Agrárszakemberek Klubja tagsági igazolvánnyal rendelkezők ugyancsak díjtalanul látogathatják a Múzeumot.

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM
1367 Városliget, Vajdahunyadvár Telefon: 420–573, 428–573

A TUDOMÁNYOS KUTATÁS HÍREI

A magyarországi természetvédelem történeti áttekintése

Magyarországon elsőként Múzeumunk rendezte a hazai természetvédelem történetét áttekintő kiállítást. A magyarországi természetvédelmi törekvések adatainak, forrásainak felkutatása így elkerülhetetlenné vált. Már csak amiatt is, mert nem áll rendelkezésünkre olyan tanulmány, amely végigkísérné a hazai természetvédelem ügyét a kezdeti időktől napjainkig.

Az intézményes jellegű természetvédelem hazánkban is a múlt században kezdődött. Az állatvilág (ezen belül is főleg a madárvilág) fajokban és egyedekben való fogyása, a növényvilág elszegényedése, a földfelszín különleges alakulatainak megsemmisülése arra indított egy-egy természettudóst, majd pedig a szakegyesületeket, hogy azok védelmét kérjék. Az erdőkről, a mezőgazdaságról, a vadászatról és a halászatról intézkedő múlt századi törvények részben a természetvédelmet is segítették azzal, hogy a gazdaságilag hasznos fajokat és élőhelyüket védelmükbe vették.

Külföldi példákkal alátámasztva, de a hazai természet értékeit féltve, már a századfordulón felvetődött az általános természetvédelem kérdése. A védelem munkájában legelső lépés volt a megóvásra érdemes természeti emlékek, különlegességek összeírása. A munka végrehajtói jó részt az erdészek lettek. Az első világháború kitöréséig több mint ezer védelemre érdemes tárgyat, helyet gyűjtöttek össze. Az államerdészeti kezelésben levőknél már a természetvédelem szempontjai szerinti elkülönítések is megkezdődtek. Ugyanakkor Kaán Károly irányításával előkészítették a természetvédelmi törvényt.

A világháború, majd pedig az azt követő változások sokáig akadályozták az általános természetvédelmi törvény megalkotását. Továbbra is az egyesületek voltak a lehangosabb szószólói a védelem ügyének. Kormányzati szinten csak 1935-ben hoztak döntést, amikor megalkották – az erdészeti törvényhez kapcsolva – a természetvédelmi törvényt. Létrehozták az Országos Természetvédelmi Tanácsot, de évek múltak el, míg végre megkezdődhetett a védendő területek kijelölése. A védett természeti értékek törzskönyvében elsőként a második világháború éveiben felvett területek szerepeltek. A debreceni Nagyerdő egy része, a szegedi Fehértó, a Baláta-tó, a nagycenki hársfasor és néhány barlang, nevezetes forrás nyert ebben az időben védelmet.

Természetesen a felszabadulást követő változások nagyban elősegítették a védelemre javasolt területek kijelölését, hiszen azok az államosítások során köztulajdonba kerültek. Ezekben az alapokon és a természetvédelmi törvény többszöri kiegészítésével fejlődött Magyarország természetvédelme napjainkig. A készülő természetvédelmi kiállítás a történeti bevezető után védett természeti értékeinkről kíván átfogó képet adni.

Oroszi Sándor

* * *

Kolbai Károly (1901–1972)

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Adattárának személyi emlékanyaggyűjteménye – amely mezőgazdaságunk nagyjainak életrajzi anyagát, munkásságuk dokumentációját őrzi – agráréletünk neves professzorának, Kolbai Károlynak a szellemi hagyatékával gyarapodott.

Kolbai Károly 1901. augusztus 16-án született Pozsonyban. Szülei középiskolai tanárok voltak, akiket igen korán elvesztett. Édesanyja (Fiéba Izabella) 1909-ben, édesapja (Kolbai Károly) 1914-ben halt meg, így 13 évesen árvaságra jutott. Öt éven át árvaházban nevelkedett. Középiskoláit Pozsonyban végezte. A tanulmányaihoz szükséges anyagiakat instruktori és szünidei mezőgazdasági munkával kereste meg.

1919-ben a Magyaróvári Gazdasági Akadémia hallgatója lett, ahol 1922-ben kitüntetéses oklevelet szerzett. Már 1920. február 1-től kezdődően a növénytermesztéstani tanszéken dolgozott. 1924-ben gazdasági akadémiai tanári vizsgát tett „kiválóan alkalmas” minősítéssel. Ezzel elindult a mintegy félévszázados tanári pályán, melynek állomásai: 1931-ig a Magyaróvári Gazdasági Akadémia, 1949-ig a Keszthelyi Gazdasági Akadémia, majd nyugdíjba vonulásáig a Gödöllői Agrártudományi Egyetem voltak.

1931-től – már egészen fiatalon – tanszékvezető Keszthelyen, majd Gödöllőn. 1943 júniusában – visszamenőleges (1939-es) hatállyal – mezőgazdasági főiskolai rendes tanárrá nevezték ki, majd 1946 áprilisában egyetemi tanári kinevezést kapott. 1952-ben megkapta a tudományok doktora címet.

1953 szeptemberétől másodállásban másfél évig a Földművelésügyi Minisztérium főagronómusa volt, részt vett a Tudományos Tanácsban és a Szövetkezeti Tanácsban. Közben előadásokat tartott a Közgazdaságtudományi Egyetemen, a Műszaki Egyetemen és természetesen az Agrártudományi Egyetemen, ahol tanszékvezető is volt.

Ezekben az években foglalkozott a búza- és kukoricatermeléssel, új fajtákkal kísérletezett, új eljárások kialakításán dolgozott. Több búzafajta jelöltet alakított ki, sokat foglalkozott a szovjet CICIN búzával. Kidolgozta a Gödöllői Ikersoros Kukoricatermesztés agrotechnikáját. Ezzel kivívta a hazai és külföldi szaktekintélyek elismerését. Értékes munkát végzett a lucernatermesztés fejlesztése, a lucerna nemesítése és a rétművelés területén. A termőtalaj védelmére kialakította növénytermesztési rendszerét.

1954-ben a mezőgazdaság korszerű fejlesztése terén végzett munkásságáért Vörös Zászlórenddel tüntették ki. 1957-ben kinevezték a Gödöllői Agrártudományi Egyetem rektorává. A rektori teendőket 1960-ig látta el. 1957-ben Kóssuth-díjat kapott, 1960-ban pedig a Munka Érdeméremmel jutalmazták. Tanári és tanszékvezetői feladata mellett kísérleteit fáradhatatlanul folytatta. Munkássága elismeréseként 1968-ban – 67 éves korában – megkapta a Munka Érdemérem arany fokozata kitüntetését. 70-ik életévében pedig Fleischmann Rudolf Emlékéremmel tüntették ki. Budapesten, 1972. november 24-én halt meg.

Vitkay Kálmánné

* * *

Szubfosszilis tojánhéj-rekonstrukciók a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Csonttárában

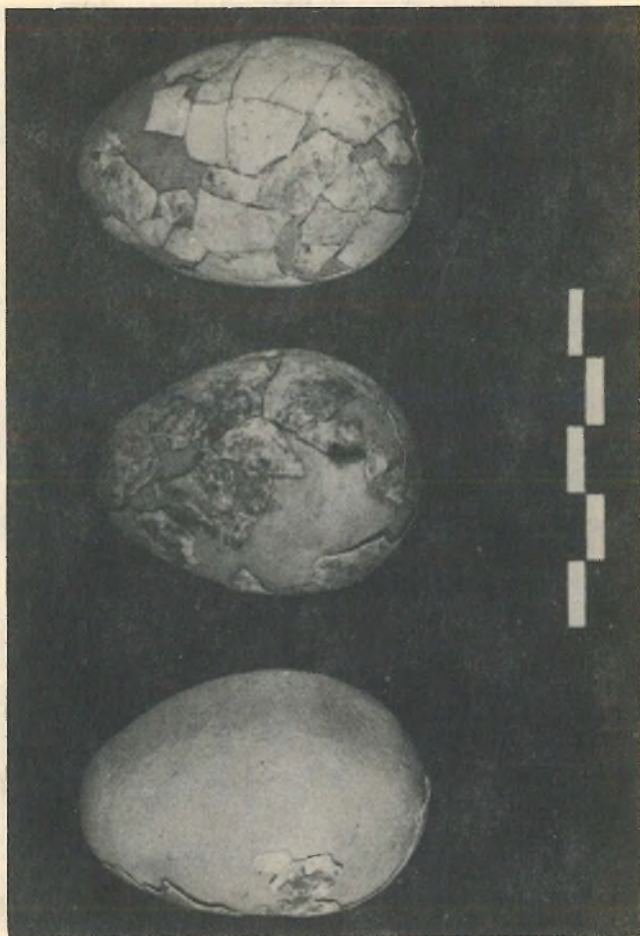
Múzeumunk háziállattani csonttárába az ország számos pontjáról érkeznek ásatásokból előkerült állatcsont maradványok. Közöttük sok tojánhéj maradvánnyal is találkozunk. Munkatársainknak ezekből már 1967-ben sikerült egy avar kori házityúk tojását rekonstruálni. Ezek közül egy honfoglalás kori tojást „A honfoglaló magyarok és a kora Árpád-kor háziállatai” c. kiállításunkban helyeztünk el.

Jelenleg több régészeti lelőhelyről előkerült héjanyag helyreállításával foglalkozunk.

Korábban az előre kialakított gipsz tojás felületére ragasztották fel az összetartozó héjdarabokat. Ezzel a módszerrel azonban nem követhető a tojások egyedi variációja, mert a forma az előre kialakított gipsz tojás alakját követi. Ezért újabban az alábbi módszerrel dolgozunk: a töredékes, egymáshoz tartozó héjdarabokat összekeressük, ezeket egymáshoz ragasztjuk, vigyázva, hogy a természetes ívek ne módosuljanak. Rekonstruálni csak olyan tojást lehet, melyből a héjak a tojás eredeti formáját nagy mértékben kiadják, vagy legalábbis jól követhetők a végek felé tartó ívek. Az így összeállított tojást a hiányzó részekben keresztül kitöltjük. A töltéshez olyan anyagot kell keresnünk, amely alkalomadtán maradék nélkül eltávolítható. Az eddig használt gipszes megoldás alkalmazása nem vált be. A formázáshoz használatos legjobb anyagot most kísérletezzük ki.

Eddigi tapasztalataink szerint konzerválni a héjakat nem kell. Ha mégis alkalmazunk konzerváló szereket, akkor a héjleletekből érintetlen darabokat is megőrizzük, hogy az esetleges későbbi kémiai vizsgálatokat a konzerváló szerek ne zavarják.

Bárdos Éva—Takács István

Helytelenül rekonstruált avar kori tojáshéjak

Soly márról előkärült avar kori tyúktójs rékonstrukció közben

Tájékoztató a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Könyvtárának külföldi folyóiratairól

VII.

TIBISCUS Muzeul Banatuluil Timisoara

Utolsó átnézett évfolyam: 1975

Az ismertetésünkben a velünk szomszédos államok agrártörténeti vonatkozású folyóiratait is igyekszünk sorra keríteni. A burgenlandi, a szlovákiai és a vajdasági folyóiratok után a temesvári TIBISCUS (a Tisza latin neve) c. lap méltán egészíti ki ezt a sort. Rendszeretlen időközökben, de folyamatosan jelenik meg, az évfolyam feltüntetésével, számozás nélkül. Lapszám 200 és 360 között változik 20–30 cikket tartalmaz. Fényképeket, ábrákat közölnek és minden tanulmánynak 5–10 soros angol, francia, vagy német összefoglalója van. A cikkek tartalma – feltehetően a múzeum gyűjteményéhez igazodóan – főképpen régészeti, történeti és természetrajzi vonatkozású. A kötetek egyike kizárólag az állat- és növénytan körébe tartozó tanulmányokat közöl. Kisebb részben található néprajzi anyag és elvétve művészettörténeti is. A jegyzetekből kitűnik, hogy jól ismerik nemcsak az I. világháború előtti magyar szakirodalmat, hanem a maít is. Az 1972-es kötetben egy-egy cikk foglalkozik a bánáti parasztság gazdasági helyzetével a XX. század első évtizedében, valamint a világválság idején. Ezeknél azonban jelentősebbnek tűnnek az agrár-néprajz területével foglalkozó alábbi cikkek. Ha minden egyes kötet nem is tartalmaz a Múzeumunk kutatási profilja szempontjából érdekes anyagot, mégis érdemes ezt a folyóiratot is számon tartani.

A cikkek tartalmából:

- Paraszti öntöző berendezés a bánáti pusztákról.
1970. 152–156. p.
- Hajómalmok a Maros, Arad környéki szakaszán.
1972. 213–232. p.
- Fajárművek a Bega folyón.
1972. 233–239. p.
- Gyümölcsaszaláshoz használt népi berendezések a moldvai Malusteni (Vasului) községben.
1972. 253–257. p.

Szakterületünktől ugyan távol esik, de említésre méltó, hogy Lugosy János lippai főkapitány és Uezer Musztafa basa 1606-ból való magyar nyelvű levélváltását betűhíven közli az 1975-ös kötet, egyéb, a hódoltság idejéből való dokumentumok között.

Földyné dr. Virány Judit

* * *

A fiatal múzeológusokkal való „Műhely-beszélgetés” első összejövetelét 1984. január 19-én délelőtt tartottuk. Az előzetes megállapodás szerint előbb Fülöp Éva ismertette azokat a kutatásokat, amelyeket közel öt éve folytat az Eszterházy grófok tata-gesztesi uradalmának XVIII. századi újraszervezésével, irányításával és gazdálkodásával kapcsolatosan. Ezt követően Takács István számolt be a Csonttárban folyó tevékenységről, ezen belül ismertette saját kutatásainak szűkebb területén, a halcsontok archeozoológiai vizsgálata terén elért eredményeit, tapasztalatait. A beszámolókat aktív érdeklődés kísérte. A beszélgetést dr. Fűr Lajos tudományos titkár vezette, jelen volt dr. Pintér János főigazgatóhelyettes. A jövőben negyedévenként kerül sor „Műhely-beszélgetésekre”.

* * *

Dr. N. Kiss Istvánnak 1984. első negyedében két német nyelvű tanulmánya jelent meg. Az első „Falusi és városi családstruktúrák a XVII–XVIII. századi Magyarországon” címmel az „Ehe, Liebe, Tod” című kötetben, Münster 1983.

A második cikk címe: „Népességszám és gazdasági helyzet Magyarországon, XVI–XVIII. század”, Südostforschungen (München) 24:1983.

* * *

A Magyar Tudományos Akadémián Győrffy István születésének 100 éves évfordulójára rendezett emlékülésen, február 10-én dr. Balassa Iván előadást tartott „Győrffy István és a magyar néprajzkutatás” címmel.

* * *

Dr. Fűr Lajos: „Kertes tanyák a futóhomokon” c. könyve az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelent.

Február 23-án a MAE Mezőgazdasági Szakosztálya és Bács-Kiskun megyei szervezete Kecskeméten megrendezte dr. Fűr Lajos „Kertes tanyák a futóhomokon” c. könyvének vitáját. A jól előkészített vitán nagy érdeklődést tanúsítottak a résztvevők, hasznos, tárgyyszerű hozzászólásokkal fejtették ki véleményüket, kifejezve egyöntetű elismerésüket a szerzőnek. A vitán dr. Kiss Albert a KSH elnökhelyettese elnökölt. A vitában részt vett és felszólalt dr. Romány Pál elvtárs, az MTA Agrártörténeti Bizottságának elnöke, az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának első titkára.

* * *

KIÁLLÍTÁSOK, ESEMÉNYEK GYŰJTEMÉNYTÁRI HÍREK

Részletek a Magyar Mezőgazdasági Múzeum múlt évi munkájából

Az 1983-ban végzett jelentősebb munkák közül az alábbiakban adunk rövid tájékoztatót.

A Múzeum közművelődési és propaganda tevékenysége terén:

- tovább erősítettük a kapcsolatot a XIV. kerületi Tanács Művelődési Osztályával;
- részt vettünk a 14 fővárosi Múzeum által meghirdetett „Múzeumról – múzeumra” akcióban;
- a Kórusok Országos Tanácsával közösen nyáron 12 alkalommal fűvözenekarok adtak térzenét a Vajdahunyadvár épülete előtt;
- 1983-ban 13. alkalommal rendeztük meg a „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel” című pályázatunkat és kiállításunkat;
- egyeztettük a „Mezőgazdaság a képzőművészetben '85” c. országos pályázat felhívását a Képző- és Iparművészeti Lektorátus és a Művészeti Alap illetékeseivel.

A Múzeum 1978 óta folyó építési, felújítási munkái a tervnek megfelelő ütemben folynak. A francia torony földszinti részének befejezése után a munka a gótikus épület helyiségeiben folytatódott. A Múzeum központi épületének felújítási munkái mellett gondoskodunk a vidéki kiállítási épületek rendszeres karbantartásáról is.

Állandó kiállításaink közül az erőgépkiallítás ideiglenes helyre költöztetése és felújítása április-május hónapban megtörtént. A vadászati kiállítás július-augusztusban ugyancsak ideiglenes helyére került. Kiemelkedő munkát végeztek a preparátorok a diorámák újraformálásával.

„A magyar baromfityenyésztés története” c. új állandó kiállítást saját kivitelezésben oldottuk meg. Az anyag- és időigényes installáció elkészítése a vártnál nagyobb feladatot rótt a lakatos és asztalos műhelyre, ezért a megnyitó áthúzódott 1984-re.

Az év során 4 időszaki és 16 alkalommal vándorkiállítást rendeztünk. A magyar és dán mezőgazdasági múzeumok közötti együttműködés keretében „A Magyar Mezőgazdasági Múzeum bemutatkozik” c. kiállítást Dániában három helyen is láthatta a közönség.

Fontos feladatunk volt az agrártörténeti emlékek védelmével kapcsolatos munka. A MÉM-nek 1982-ben előterjesztett 74 épületet, illetve épület-együttest az Országos Műemléki Felügyelőség védetté nyilvánította. 1983-ban újabb 78 épületet és épület-együttest terjesztettünk elő. Védetté nyilvánításuk folyamatban van. Az elmúlt évek során védetté nyilvánítottunk 498 gépet és eszközt.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre évi munkáját az 1983. március 19-én megtartott IX. Küldöttközgyűlés határozatainak szellemében végezte. Az egyesületnek ma 28 helyi csoportban több mint 3.000 tagja van.

Megjelent „A Mezőgazdasági Múzeum Közleményei 1981–1983.” évi kötete. A Nemzetközi Bibliográfia 1979–1980. évi kötetének szerkesztése és nyomdába adása megtörtént. Megkezdődött a Nemzetközi Bibliográfia 1981–1982. évi anyagának kigyűjtése. Befejeződött az „Agrártörténetünk nagyjai” c. kiadvány nyomdakészre szerkesztése.

* * *

1983 számokban – a kiállítások látogatottsága

1. Állandó kiállítások

A Múzeum központi épületében, a Vajdahunyadvárban az alábbi állandó kiállításokat láthatta a közönség.

<i>A kiállítás címe</i>	<i>Nyitva</i>
Ekék a XVIII – XIX. században	egész évben
Az erőgép története (2 hónap kivételével)	egész évben
Vadászat és vadgazdálkodás (2 hónap kivételével)	egész évben
A háziállatok kialakulása	egész évben
A honfoglaló magyarok és a kora Árpád-kor háziállatai	egész évben
A sertésenyésztés története	egész évben
A szarvasmarha-tenyésztés története	egész évben
A juhtenyésztés története	egész évben
A lótenyésztés története	egész évben

E kiállítások látogatóinak száma az év folyamán 179.671 fő volt. Az előző évinél 29,1%-kal magasabb, több mint 40.000 a látogatók számának az emelkedése. 1.700 csoportban 42.725 iskolai tanuló látogatta meg szervezeten a kiállításainkat.

A látogatók közül 68 országból 23.242 külföldi tekintette meg a Múzeumot. Ez 5.364 fővel több az előző évinél. Az összes látogató 12,9%-a volt külföldi állampolgár.

A fentiekén kívül a Múzeum tulajdonában, illetve gondozásában az alábbi kiállítások fogadták a látogatókat.

<i>A kiállítás helye</i>	<i>A látogatók száma</i>		
	1982	1983	%
<i>Szilvásvár</i> . Lovastörténeti kiállítás	12.839	10.064	-21,7
<i>Sümeg</i> . Nyereg- és lószerszám-történeti kiállítás	11.329	7.454	-34,2
<i>Tolcsva</i> . Borgazdasági Múzeum	1.243	1.106	-11
<i>Keszthely</i> . Georgikon Majormúzeum	34.937	42.111	+20,5

<i>A kiállítás helye</i>	<i>A látogatók száma</i>		
	1982	1983	%
<i>Nagycenk. Széchenyi Emlékmúzeum *</i>	154.625	150.953	- 2,4
<i>Budapest-Soroksár. Magyar Mezőgazdasági Múzeum kiállítóhelye</i>	3.050	3.126	+ 2,5
<i>Kecskemét-Miklóstelep. Mathiász János Borgazdasági Múzeum</i>	1.354	1.622	+19,8
<i>Szécsény. Kubinyi Ferenc Múzeum *</i>	47.179	52.252	+10,8
<i>Szekszárd-Gemenc. Vadászati Múzeum</i>	44.688	45.865	+ 2,6
<i>Lajosmizse. Tanyamúzeum</i>	10.759	12.334	+14,6
<i>Kalocsa. Fűszerpaprika kiállítás</i>	18.848	22.598	+19,9
<i>Szeged-Mihálytelek. Fűszerpaprika kiállítás</i>	1.000	2.222	+122,2
<i>Boglárlelle-Szőlőskislak. Borgazdasági Múzeum</i>	13.462	16.070	+19,3
<i>Felsővadász-Kupa. Mezőgazdasági Tájmuzeum</i>	2.566	1.410	-45,1
<i>Dég. Mezőgazdasági Tájmuzeum</i>	2.460	2.775	+12,8
<i>Lébénymiklós. Lenin MGTSZ Üzemi Múzeuma</i>	3.940	3.753	- 4,7
<i>Cece. Mezőgazdasági Tájmuzeum</i>	6.295	4.129	-34,6
<i>Kétegyháza. Gépfelődéstörténeti gyűjtemény</i>	2.144	985	-54,1
<i>Békéscsaba. Csabai tanya-csókási malom</i>	7.331	7.507	+ 2,4
<i>Szántódpusztá. Agrártörténeti kiállítás</i>	27.809	21.215	-23,8
<i>Barcs. Drávamúzeum *</i>	11.155	10.885	- 2,5
<i>Badacsony. Borgazdasági Múzeum</i>	27.269	29.099	+ 6,7

* Nagycenk, Szécsény, Barcs adatai a megyei múzeumi statisztikákban is szerepelnek.

A vidéki állandó kiállítások látogatóinak száma: 449.525 fő. (Az előző évinek 100,7%-a). Az állandó kiállítások (Vajdahunyadvár és vidék) összes látogatóinak száma: 629.196 fő.

Ez a szám az előző évi látogatói számnál 7,5%-kal magasabb.

2. Időszaki kiállítások

<i>A kiállítás címe, időpontja</i>	<i>A látogatók száma</i>
„A Dán Mezőgazdasági Múzeum bemutatkozik” január 1. – április 17.	42.566
„Szőlő és bor az ex libriseken” január 1. – augusztus 28.	122.986
„A Szolnoki Művésztelep 80 éve” március 10. – április 4.	16.267
„Találkozás a természettel '83” fotókiállítás március 20. – április 24.	22.807
„Hazánk mezőgazdasága diákszemmel '83” május 7. – december 31.	125.004
„Lovasfestmény kiállítás” szeptember 9. – október 30.	25.323

A fenti számok az állandó kiállítások látogatóinak számában szerepelnek.

3. Vándorkiállítások

Belföldön

<i>A kiállítás címe, helye, időpontja</i>	<i>A látogatók száma</i>
„Szőlő és bor az ex libriseken” – Budapest, Bem József Lengyel Kulturális Egyesület február 12. – március 6.	974
– Kecskemét. Erdei Ferenc Megyei Művelődési Központ, Hirös Napok szeptember 1. – 4.	2.000

„A Dán Mezőgazdasági Múzeum bemutatkozik”

– Vép. Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézet április 21. – 30.	3.000
– Mezőtúr. DATE Mezőgazdasági Főiskolai Kar október 10. – 22.	2.000
– Debrecen. Agrártudományi Egyetem november 15. – 30.	2.500

„A Magyar Mezőgazdasági Múzeum vidéki kiállításai”

– Sárszentmihály. ÁG február 4. – 9.	600
– Sárbogárd. Művelődési Központ február 10. – 18.	1.300
– Székesfehérvár. AGROKER február 21. – 28.	350
– Csákvári ÁG március 10. – április 10.	800
– Agárd. Mezőgazdasági Kombinát május 5. – július 5.	1.800

*„Hazánk mezőgazdasága diákszemmel”
képzőművészeti kiállítás*

– Enying. Művelődési Központ augusztus 12. – 21.	1.000
– Császártöltés. Művelődési Ház szeptember 25. – október 6.	800
– Vaszar. Községi Könyvtár december 1. – 18.	1.800
– Budapest. Móra Könyvkiadó székháza december 1. – 31.	1.500

„Barátunk a természet”

– Csillebérc. Úttörőváros július 20. – augusztus 12.	2.000
---	-------

Összesen: 22.424

*Külföldön**„A Magyar Mezőgazdasági Múzeum bemutatkozik”*

– Dánia. Hørsholm. Vadászati és Erdészeti Múzeum február 26. – április 24.	4.160
– Dánia. Auning. Landbrugsmuseet. április 29. – augusztus 9.	18.562
– Dánia. Ringstadt. (Mittelseeland) szeptember 8. – 18.	18.570
Összesen:	41.292

A belföldi és külföldi vándorkiállítások látogatóinak száma összesen: 63.716 fő.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum összes állandó és vándorkiállítását 692.912 látogató tekintette meg. Ez az előző évi számnál 5,6%-kal magasabb.

A Múzeum budapesti Vajdahunyadvárának épületében 245.523 Ft volt a belépődíjakból származó bevétel összege.

Ez az előző évi bevételnél 25,4%-kal nagyobb.

Sági Pál

* * *

Beszámoló a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Szakszervezeti Bizottságának 1983. évi gazdálkodásáról

Az SzB gazdálkodásával megbízott dolgozók a rájuk bízott munkát pontosan, lelkiismeretesen látták el.

A számvizsgáló bizottság az ellenőrzést havonta elvégzi és pontos jelentést készít.

A Múzeum állandó főfoglalkozású dolgozóinak száma 1983. december 31-én	100 fő
ebből szervezett dolgozó	96 fő
Nyugdíjas szervezett dolgozók száma összesen	41 fő
Jogfenntartók száma (GYES, katona, kiküldetés, tanuló stb.)	5 fő

Befolyt tagdíj összege: 64.442 Ft

Kiadások

Szociális felhasználások:

Szülési segélyben részesült	3 fő	1.200	Ft
Temetési segélyben részesült	4 fő	3.200	Ft
Rendkívüli segélyben részesült	10 fő	9.800	Ft
ebből nagycsaládosok, egyedülálló dolgozók száma	3 fő	3.100	Ft
nyugdíjas segélyezettek száma	3 fő	2.900	Ft

Egyéb szociális felhasználás:

Nyugdíjasok karácsonyi ajándékozására	27 fő	8.100	Ft
Társadalmi aktivisták ajándékozására	8 fő	1.600	Ft
Beteglátogatásra, nyugdíjba menők búcsúztatására		1.015,90	Ft
Kulturális felhasználásra (könyvek, folyóiratok)		180	Ft
Szervezés, számadásvezetés, érték cikk kezelési költség		3.218	Ft

---

Kiadások összesen: 28.313,90 Ft

A Múzeum költségvetéséből kifizetett
segélyben részesült 9 fő 9.400 Ft

A Múzeum „Szerződéses tevékenység” szociális és
kulturális alapjából 1983-ban a *nőnap*i ünnepségre, 4.100,50 Ft-tal
a *Télapó* ünnepségre a gyermekek részére 2.277 Ft-tal
járult hozzá.

Bálint Józsefné

* * *

Március 18-án vasárnap nyitotta meg dr. Váncsa Jenő mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter Múzeumunkban a Nimród fotóklub immár hagyományos „*Találkozás a természettel '84*” című természetfotó kiállítását. A klub 1983-ban meghírdetett pályázatára több ezer színes és fekete-fehér papírkép, valamint színes diakép érkezett. A zsűri, melynek elnöke Féner Tamás, a Magyar Fotóművészek Szövetsége főtítkára volt, 155 képet ítelt kiállításra érdemesnek. A reneszánsz-barokk épületszárny emeleti folyosóin és galériáján rendeztük meg közösen a fotóklubbal a jelek szerint igen nagy közönségsikerű kiállítást. A megnyitó napján 2.922 látogatónk volt. Az egyharmadában színes, kétharmadában fekete-fehér képanyagot jól egészítette ki a két diapress automata által vetített 160 képes színes diafilm műsor, melynek mindig volt nézőközönsége.

Kotlár Károly

* * *

„*A természet egy festőművész szemével*” címmel március 23-án nyílt meg a barokk épület kis körtermében Csergezán Pál festőművésznek, a NIMRÓD folyóirat művészeti vezetőjének kiállítása.

Az elmúlt évtizedbeli munkásságát 32 műalkotás reprezentálja, olajképek, grafikák mellett vázlatok, régebbi kiadvány-illusztrációk is helyet kaptak a kiállított anyagban.

„Csergezán Pál . . . a csodálatos – nagy betűvel írt – természetet, a benne élő állatvilágot keresi, kutatja, és meséli el képein mindazoknak, akik a merev betontömbök közé zárva visszavágyódnak az őstermészetbe, a hús, árnyas erdő csendjébe” – írja a kiállítási vezető ajánlásában dr. Papp Lajos. Az Európa-szerte elsősorban vadfestészetéről ismert művész múzeumunkbeli igen sikeres kiállítását Vallus Pál a Magyar Vadászok Országos Szövetségének elnöke nyitotta meg abból az alkalmából, hogy a közeljövőben ünnepli Csergezán Pál 60. születésnapját. (Ld. a hátsó borítót is).

Kotlár Károly

* * *

„A magyar baromfitenyésztés története” új állandó kiállításunk március 30-án nyílt meg a látogatók előtt. A kiállítás részletes ismertetőjét füzetünk 1983. IV. évf. 2–3. száma hozta.

A paraszti baromfitartás

Ekemúzeum Mosonmagyaróváron

A Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Karán 1983. december 14-én dr. Varga János tanszékvezető egyetemi tanár nyitotta meg „Az eke és a szántás története” c. állandó kiállítást.

Részlet a kiállításból

A megnyitó aktualitása három évfordulóhoz kapcsolódott. 120 éve, 1863-ban vette át Kühne és Ludwig Mosonban a Pabst-Krauss féle mezőgazdasági gépgyártó műhelyt. 100 évvel ezelőtt távozott az élők sorából a magyar ekegyártás kiemelkedő személyisége, Vidats István és 80 éve, 1903. december 13-án hűnvt el Kühne Ede, a mezőgazdasági gépgyártás egyik megteremtője.

A kiállítás napjainkig mutatja be az eke fejlődéstörténetét tárgyi emlékek, dokumentumok, modellek, másolatok segítségével. Megtalálható itt, többek között a Hohenheimi, Zugmayer, Ruhadlo, Sack, Vidats és a Kühne eke.

A kiállítás tervezésében, kivitelezésében, rendezésében a Mezőgazdasági Múzeum kiküldött munkatársai jelentős részt vállaltak.

Dícséret illeti a Kar műszaki gárdáját és a Növénytermesztési Tanácsék dolgozóit, elsősorban dr. Sulyok István tudományos munkatárs fáradhatatlan munkáját.

Ez a kiállítás, mely egyszerre szolgálja az oktatást és a hagyományok ápolását, újabb bizonyítéka agrártörténeti emlékeink megbecsülésének.

Réz Gyula

* * *

Munkásszállási népművelők a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban

A főváros munkásszállásain dolgozó népművelők rendszeresen, havonta tartanak szakmai megbeszélést. Többnyire a Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Házában, néha másutt, s 1984. január 23-án – először – a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban.

Milyen céllal szervezett Múzeumunk Közművelődési Főosztálya munkásszállási népművelőkkel tapasztalatcserét?

A találkozó gondolata kettős indíttatású. Intézményünkben szép hagyományai vannak a diákfoglalkozásoknak – gondolok a 13 éve ismétlődő és évről-évre megújuló „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel” pályázatra, szakköri foglalkozásokra, rendhagyó biológia órákra, előadássorozatokra, az ehhez kapcsolódó pedagógus továbbképzésekre, tárlatvezetésekre, filmvetítésekre és még sorolhatnám.

Felnőttek, magyarok és külföldiek is, szép számmal látogatják kiállításainkat. Meg kell említenünk a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Körét és a Nyugdíjas Agrárszakemberek Klubját, akik szaktudásukkal, tapasztalataikkal Múzeumunk tevékenységét segítik. A látogatók számának növekedésében sokat jelent szolgáltatásaink bővülő köre, a kiállítási termek fűtésének megoldása, az új büfé, de még nem alakult ki egészen a felnőtt-foglalkozások egymásra épülő rendszere. A Közművelődési Főosztály egyik legfontosabb jövőbeni feladata ez; s e munka első lépésként „kultúraközvetítő” csoportokat hívunk meg. Ősszel üzemi népművelőket, majd szocialista brigádvezetőket láttunk vendégül, januárban a munkásszállón dolgozó népművelőket, februárban szakszervezeti kultúrfelelősök egy csoportját. A munkásszállón élő emberekkel való kapcsolatkeresés másik indítéka az, hogy többségükben első generációs munkások, jórészüknél állandó lakhelye ma is a falu, s így kiállításaink nemcsak kulturális örökséget, hanem az otthonnal való kapcsolat-tartást is jelenthetik.

Közhely, hogy a felnőtt lakosoknak kevesebb a szabad idejük, mint a diákoknak, nyugdíjasoknak; a munkásszállón élők idejéből sokat elvisz az állandó lakhelyre való oda-vissza utazás, s iskolázottságuk alapján sem tekinthetők a legaktívabb kultúrafogyasztóknak. Mégis, mit várunk a munkásszállási népművelőkkel folytatott tapasztalatcserétől? Csodákat nem . . .

Rövid összefoglaló hangzott el a Múzeum közművelődéséről, a múzeumi közművelődés általános modelljéről. (A résztvevők szerint már ez sem volt felesleges, mert szakembereink képzésében a múzeumi közművelődés még alig kap helyet.) Az előadás és az azt követő beszélgetés során körvonalazódtak az együttműködés lehetséges területei is. A találkozó második részében a Magyar Mezőgazdasági Múzeumról készült filmet mutattuk be vendégeinknek, majd az épületet s kiállításaink egy részét.

Pár hónap kevés egy megbízható mérleg készítéséhez. Miben léptünk előre? Vándorkiállításainkat, kihelyezett kiállításainkat várják, szívesen fogadják a szállókon. Az ÉSZV Csepel Szállóján a Magyar Mezőgazdasági Múzeum tájmúzeumairól készült fotókiállítást, a Fővárosi 3. sz. Tanulóotthonban a diákpályázat rajz és textil munkáiból összeállított kamara-kiállítást mutatjuk be a közeljövőben.

Mezőgazdasági és környezetvédelmi szakfilmjeink iránt is nagy az érdeklődés. A munkásszállók részére bármely kért időpontban (a nyitvatartás ideje alatt) biztosítunk filmvetítést. Örömmel vettük a Ferencváros Szálló jelentkezését.

Egyelőre, indulásként ennyi . . .

Darvas Lászlóné

* * *

XXI. Országos Agrárfilm és Video Szemle

Az idén 21. alkalommal rendezték meg *Gödöllőn, 1984. február 22–24-ig* a mezőgazdasági szakfilmek bemutatóját. A 39 film mellett 24 videoműsor vetítésére is sor került. A benevezett filmeket előzetesen 8 tágú zsűri (elnöke dr. Soós Gábor ny. államtitkár volt) tekintette meg a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban.

A bemutatott filmek és videoműsorok jól tükrözik a mezőgazdaságban, az élelmiszertermelésben, az erdőgazdaságban végbement fejlődést. A soronkövetkező feladatok megoldásához nagy segítséget adnak. A korszerű szocialista nagyüzemek és a kisárutermelők kapcsolatát is jól mutatják. Megismerhettük az agrártermelés külforgalmazási lehetőségeit is.

A MÉM fődíját dr. *Dúló Károly* filmje „*A külpiac változó feltételeihez igazodva*” nyerte. *Rétfalvi József* az AGROINFORM munkatársa 3 filmjével is díjat kapott, közte „*Az élő agrárgépészeti emlékek*” cíművel, mely a kétegyházi gépfejlődéstörténeti gyűjteményt mutatja be.

– S.P. –

* * *

Óvodások a Múzeumban

A kiállításaink bemutatása mellett a múzeumpedagógia egyik fontos feladata a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos szemléletformálás.

A környezetvédő, természetszerető ember személyiségének kialakítását már óvodáskorban meg kell kezdeni.

Az óvodai szakfelügyelők és munkaközösség-vezetők részére az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal, az Országos Pedagógiai Intézet és a Magyar Mezőgazdasági Múzeum 1984. január 27-én tanácskozást tartott a Múzeumban. Ezen a résztvevők információt kaptak az óvodai foglalkozásokba beépíthető cselekvéssorozatokról, ami ilyen kis-

gyermekkorban indító lehet a természet felfedezéséhez és megszeretéséhez. A óvónők ebben a tevékenységükben a Múzeumtól is segítséget kapnak. A részükre összeállított hangosított diaszorozatainkkal az óvodások természet iránti vonzódását szeretnénk elmélyíteni. A vetítésen emberközeli közelben láthatják a leggyakrabban előforduló madarakat és hallhatják hangjukat. Megismerhetik a téli madáretetést és az évszakok ritmusát – Vivaldi zenéjével összekapcsolva.

A legifjabb látogatók

A januári tanácskozás kellemes következménye volt, hogy az óvodai látogatók száma már a következő hetekben emelkedett, pedig csak a szakfelügyelők vettek részt ezen a tanácskozáson.

Az óvónők a „Múzeumi foglalkozások óvodásoknak” összeállított külön programajánlatainkat a kerületi tanácsok művelődésügyi osztályain keresztül kapják meg.

Rogna Emilia

* * *

Szilvásváradon felújításra kerül a lipicai lovak tenyésztéstörténetét bemutató állandó kiállításunk. Ennek előkészítő munkálatai jelenleg is folynak. Az épület felújítása a korábbi kiállító helyiség megszűnését, új épületszárnyba történő áthelyezését és az itt kiállított anyag ártrendezését tette szükségessé. Tematikájában a régi, de mégis újszerű kiállítás a jövőben nélkülözni fogja a kismesterségek bemutatását. A régi kocsitípusok is új kiállítási környezetbe — az udvaron kialakított szekérszínbe — kerülnek.

* * *

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium megbízásából a Magyar Mezőgazdasági Múzeum „*Mezőgazdaság a képzőművészetben*” címmel nyilvános pályázatot hirdet a magyar mező- és erdőgazdaság, természetvédelem és élelmiszeripar témakörben képzőművészeti alkotásokra. A pályázatra a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának és a Fiatal Iparművészek Stúdiójának tagjai küldhetik be alkotásaikat. A beküldés határideje: 1985. január 17. A Múzeum a pályázat anyagából 1985. augusztusában kiállítást rendez, amit a tervek szerint később vidéken is bemutatunk. A pályázati felhívásokat eljuttattuk az érdekelteknek.

* * *

A *Hazafias Népfrent Agrárpolitikai Bizottsága* 1983. december 2-án a Múzeumban tartotta ülését dr. Kovács Imre MÉM miniszterhelyettes vezetésével. Dr. Szabó Lóránd főigazgató „Agrártörténeti emlékeink védelmének helyzete és az ezzel kapcsolatos népfrent feladatok” címmel tartott előadást, majd megtekintették kiállításainkat és az „Agrármúltunk szigetei” c. filmet.

* * *

December 8-án a *TIT Mezőgazdasági Választmánya* és a *SZÖVOSZ* országos előadói konferenciát rendezett a Múzeummal közösen. A tanácskozást dr. Magyar Gábor MÉM miniszterhelyettes nyitotta meg. A résztvevők megtekintették kiállításainkat és a filialékról készült filmet.

* * *

December 16-án a *Magyar Tudományos Akadémia Agrártörténeti Bizottsága* dr. Romány Pál elnökletével a Múzeumban tartotta évvégi ülését. Dr. Szabó Lóránd főigazgató tájékoztatást adott a Múzeum 1983. évi tevékenységéről. A bizottság tagjai elismeréssel nyilatkoztak munkánkról. A tanácskozás bevezetéseként megtekintették az „Agrármúltunk szigetei” c. filmet.

* * *

1984. január 6-án Múzeumunkban megtartotta alakuló ülését az *Országos Múzeumi Tanács Agrármúzeológiai Koordinációs Bizottsága*. Az ülésen megvitatták és elfogadták az Agrármúzeológiai Koordinációs Bizottság 1984. és 1985. évi munkaprogramját.

* * *

Az agrármuzeológiai továbbképzés keretében Hegyi Imre, a Soproni Erdészeti és Bányászati Múzeum főmunkatársa „A múzeumi fényképezés” címmel tartott előadást.

* * *

Politikai vitafórum-sorozatunkban decemberben dr. Dobszay Károly, az Ybl Miklós Építészeti Főiskola tanszékvezető tanára „A mai magyar társadalom” címmel, februárban pedig Eke István a MÉM KISZ Bizottság titkára a magyar mezőgazdaság helyzetéről tartott előadást.

* * *

A MÚZEUM BARÁTI KÖRÉNEK ÉLETÉBŐL

X. Küldöttközgyűlés

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre 1984. március 23-án tartotta X. Küldöttközgyűlését, melyen az egyes helyi csoportok elnökei, titkárai, küldöttei, a csoportokat patronáló muzeológusok és az Ügyvezető Elnökség tagjai vettek részt. A gyűlés 82%-os részvétellel határozatképes volt.

A program bevezetéseként levetítettük a „Múzeum a Liget szigetén” című filmet. A közgyűlés elnöki teendőit ellátó dr. Szabó Lóránd főigazgató, ügyvezető alelnök köszöntötte a megjelenteket, ismertette a napirendi pontokat, amit a küldöttek egyhangúan elfogadtak. Ezután dr. Vendégh Ferenc elnök kiegészítője hangzott el az előzetesen írásban kiküldött éves beszámolóval kapcsolatban. Hangsúlyozta, hogy baráti körünk helyi csoportjai milyen kiváló munkát végeztek az elmúlt évben is. Többségük tárgy-, dokumentum-, fotó-gyűjtést folytat, kiállításokat üzemeltet és hoz létre, részt vesz a helyi kulturális rendezvények lebonyolításában, sőt színvonalas programokat is kezdeményez. Komoly lépés történt a gépgyűjtések terén: egyes csoportok szakosodtak, s egy bizonyos gépfajta gyűjtésére specializálták magukat, konzultáltak egymással és a szakemberekkel a gépek nyilvántartása, restaurálása, védetté nyilvánítása ügyében. Mások igyekeztek a helyi adottságoknak megfelelő profilt (gazdaság- és helytörténet) kialakítani. Színvonalas előadások, jól előkészített tanulmányutak, az ifjúság körében pályázatok, vetélkedők tették sokszínűbbé a munkát. Általában jó a Baráti Körök kapcsolata a helyi szervezetekkel is.

Billing László, a Számvizsgáló Bizottság elnöke az 1983. évi gazdálkodásról számolt be és ismertette az 1984. évi költségvetést. Az idei költségvetés az előző évihez képest 36%-os emelkedést mutat.

A továbbiakban 12 hozzászólás hargzott el. *Béltéki László* (Békés) csoportjuk növényvédelmi és honismereti szakosztályainak aktív munkájáról számolt be, s a nemrég megjelent kiadványról, mely a helyi gépállomások történetéről szól. *Zászló Csaba* tanuló (Vép) elmondta, hogy 160 m²-es alapterületen biztosítják gyűjtött tárgyaik kiállításának lehetőségét. A csoport diákjai mind a gyűjtésben és a nyilvántartásban, mind a fa- és fémtárgyak restaurálásában részt vesznek. *Verebics Géza* (Dég) örömmel nyilatkozott arról, hogy a „Holland-ház” megyei, de országos vonatkozásban is az érdeklődés előterébe került. Az idegenforgalmat fokozza, hogy a kastély parkját és a Bozót völgyet természetvédelmi területté nyilvánították. Egy védett pincesor helyreállítására is hamarosan sor kerül a csoport részvételével. *Knézy Judit* főtitkár a nyilvántartások igényesebbé tétele, a helyes tárgy-, dokumentum-, fotógyűjtési módszerek elsajátítása érdekében emelt szót. *Bai József* (Lengyel) a helytörténeti csoportot vezeti a helyi szervezeten belül. Beszámolója szerint sokirányú munkát végez: lakóhelye helytörténete, a népoktatás fejlődéstörténete, az agrártörténeti vonatkozású épületek és a kastélypark története, a tsz és az állami gazdaság története, képezik kutatási területét. E témákban segít a szakdolgozatíróknak is. Sok értékes dokumentumot gyűjtött már. *Timkó Béla* (Békéscsaba) a tanulmányutak jó előkészítésének fontosságáról, a tapasztalatcserék szükségességéről beszélt, s kifejezte örömét afelett, hogy Kondoroson az Egyesült MGTSZ-ben is megalakul a baráti kör. *Koós Istvánné* (Füzesgyarmat) többek között a községükben tavaly megnyitott tájházzal kapcsolatos további bővítési, helyreállítási és kiállítási terveket ismertette. Már most látszik, hogy a rendelkezésre álló helyiség nem lesz elég, ezért később egy szint szeretnének építeni a gazdasági eszközök, szerszámok elhelyezésére — természetesen a műemléki követelmények szem előtt tartásával. *Szabó Gyula* főosztályvezető helyettes a minisztérium nevében köszöntötte a Küldöttközgyűlést, megállapítva, hogy a baráti körök élete és működése egyre aktívabbá válik. *Dombi Ferenc* (Zirc) felvetette egy kétnapos konzultációs megbeszélés szükségességét, ahol a begyűjtött tárgyak restaurálásáról szeretnének tájékoztatást kapni. *Dr. Váradi János* (Gödöllő) kiemelte: a tárgy-gyűjtés során igen fontos a vonatkozó adatok feljegyzése. Kéri, hogy a helyi csoportok címjegyzékét tevékenységük vázlatos jelzésével küldje szét a vezetőség, hogy a helyi csoportok egymás között a tapasztalataikat ki tudják cserélni. *Földi László* (Szécsény) csoportjuk kiállítási programjairól, az általuk

végzett jelentős társadalmi munkáról, s a klubszerű előadásokról számolt be. *Susovits István* (Lébénymiklós) szintén csoportjuk 1983-ban végzett munkájáról számolt be s arról, hogy múzeumukról képes ismertetőt szeretnének megjelentetni, anyagát már összeállították. *Sági Pál* (Budapest) többek között a „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel '85” című még ezután meghirdetendő pályázatra hívta fel a figyelmet, ezenkívül az agrártörténeti és agrárműszaki emlékek további felkutatásáról, a velük kapcsolatos adatgyűjtésről beszélt.

Dr. Szabó Lóránd ügyvezető alelnök válaszolt a hozzászólásokra és előljáróban bejelentette, hogy dr. Csoma Zsigmond főtitkár szeptember 1-től, mint aspiráns a Kertészeti Egyetemen folytatja tudományos tevékenységét. Az ügyvezető elnökség a főtitkári tisztségre dr. Knézy Judit múzeumi osztályvezetőt kooptálta. A Küldöttközgyűlés egyhangúlag elfogadta dr. Knézy Judit kooptálását.

A közgyűlés elnökének felhívására a küldöttek az 1983. évi beszámolót és határozati javaslatot, valamint a számvizsgáló bizottság elnökének jelentését az 1983. évi gazdálkodásról és az 1984. évi költségvetési tervet egyhangúlag elfogadta.

Ezután a könyv- és pénzjutalmakat osztotta ki *dr. Vendégh Ferenc* elnök, majd a zárzó következett.

dr. Knézy Judit

* * *

A Baráti Kör Budapesti Csoportjának tagjai részére 1983. december 6-án *Buza Domonkos* a MALÉV ny. osztályvezetője kanadai és USA-beli élményeiről, 1984. március 29-én *Csanádi Sándor* alpinista „Magyar expedíció az Északi-Sarkon” címmel vetített képes előadást tartott.

* * *

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

November 17-én — az OPI KNCS vendégeként — *Irina Szuravegina*, a Szovjetunió Pedagógiai Tudományok Akadémiájának tudományos főmunkatársa járt a Múzeumban.

* * *

November 22-én a MÉM bolgár vendégei — *C. Sztojanov*, a Nemzeti Agráripari Szövetség Ellenőrző Bizottságának tagja és *I. Ivanov*, a Pleven megyei Agráripari Szövetség Ellenőrző Bizottságának elnöke — tekintették meg a kiállításokat és tanulmányozták a Múzeum tevékenységét.

* * *

November 24-én a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának 3 fős delegációja: *A.K. Dolgov*, *A.T. Gonovalov* és *G.A. Medencov* jártak a Múzeumban. Nagy elismeréssel nyilatkoztak a látottakról.

* * *

November 24-én a MÉM Mérnök- és Vezetőtovábbképző Intézetének vendégeként megtekintette Múzeumunkat *Jaroslav Pič*, egyetemi tanár a Prágai Mezőgazdasági Egyetem Közgazdasági Tanszékének vezetője.

* * *

December 2-án a MÉM vendégeként *François Edmond-Blanc*, a Nemzetközi Vadászati Szövetség elnöke, dr. Tóth Sándor, az Erdészeti és Faipari Hivatal vezetőhelyettese kíséretében megtekintette a Múzeumot. A látottakról nagy elismeréssel nyilatkoztak.

* * *

Dr. N. Kiss István tudományos főmunkatárs, kandidátus az akadémiai csereakció keretében 1984. január 9–16-ig tanulmányúton volt Csehszlovákiában. Nevezett, mint a Nemzetközi Mértéktörténeti Bizottság (Comité International pour la Métrologie Historique) alelnöke tárgyalásokat folytatott a Csehszlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének és a Technikai Múzeumnak több munkatársával a helybeli mértéktörténeti kutatás szervezeti formáinak kialakítása ügyében. Beszámolt a magyar tapasztalatokról és a nemzetközi szervezet célkitűzéseiről. Megbeszélték az 1986-ban sorra kerülő nemzetközi kongresszuson történő csehszlovák részvétel tudományos előkészítésének tervét is.

* * *

A Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tanács (CIC) szakbizottsága január 16–17-én a dámvad témakörében szimpóziumot tartott Budapesten, melynek során a résztvevők – mintegy 25 szakember, 9 országból – látogatást tettek Múzeumunkban. Az Erdészeti, Vadászati Főosztály alkalmi bemutatót rendezett az elmúlt 30 év világrekorder, valamint kiemelkedő értékű dám-trófeáiból.

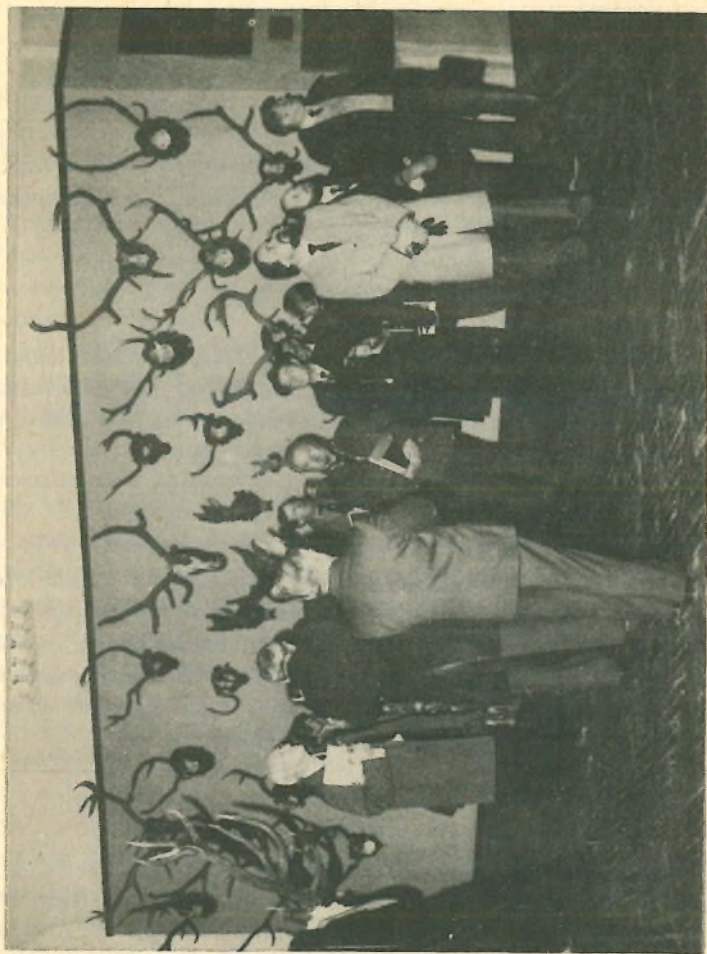
A bemutatott trófeákról eredeti fotóanyaggal illusztrált katalógus is készült, a bírálati adatok tudományos igényű közlésével, német-angol nyelven, ízléses kivitelben. A vendégeket dr. Szabó Lóránd főigazgató fogadta, majd Kotlár Károly főosztályvezető tartott szakvezetést a kiállításon.

A szimpózium szakemberei nagy elismeréssel nyilatkoztak a jól áttekinthető és szakmailag is igényes kiállításról.

Dr. Tóth Sándor MÉM hivatalvezető helyettes levélben köszönte meg a Múzeum értékes hozzájárulását a szimpózium sikeréhez.

Bányai József

* * *

A szimpózium résztvevői

Január 30-án Múzeumunkban járt *Manuel Anderez*, a Kubai Tudományos Akadémia elnöke és munkatársai. Megtekintették kiállításainkat és a Mezőgazdasági Múzeumról szóló filmet.

* * *

Február 1-én felkereste Múzeumunkat az 1984. augusztusában Szilvásváradon rendezendő fogathajtó világbajnokság előkészítésével foglalkozó angol propaganda iroda két vezetője, *Les Milton* és *R. L. S. Inglis*. A vendégek megtekintették a „Lótenyésztés története” c. kiállításunkat és az „Agrármúltunk szigetei” c. filmet.

* * *

Ugyancsak a fogathajtó világbajnoksággal kapcsolatosan látogatott hazánkba *A. Dubey*, egykori fogathajtó világbajnok. A svájci lovas szakember dr. Hecker Walterrel, a Magyar Lovas Szövetség főtitkárával megtekintette kiállításainkat és igen jó véleménnyel volt róluk.

* * *

Február 21–23-ig a *Francia Országos Mezőgazdasági Kutató Intézet (INRA)* háromtagú delegációja helyszíni felmérést, majd megbeszélést folytatott a májusban Múzeumunkban megrendezésre kerülő kiállítással kapcsolatban. A feladatok meghatározása céljából egyeztető megbeszélésre került sor dr. Borsos János MÉM főosztályvezető helyettesnél, a Múzeum és az Agroinform képviselőinek bevonásával.

* * *

Március 14-én Múzeumunk vendége volt *Aarne Kopisto* úr, a finn Központi Múzeumi Igazgatóság vezetője és felesége. A vendégek megismerkedtek Múzeumunk tevékenységével, megtekintették az erről szóló filmet. A látottakról nagy elismeréssel nyilatkoztak.

* * *

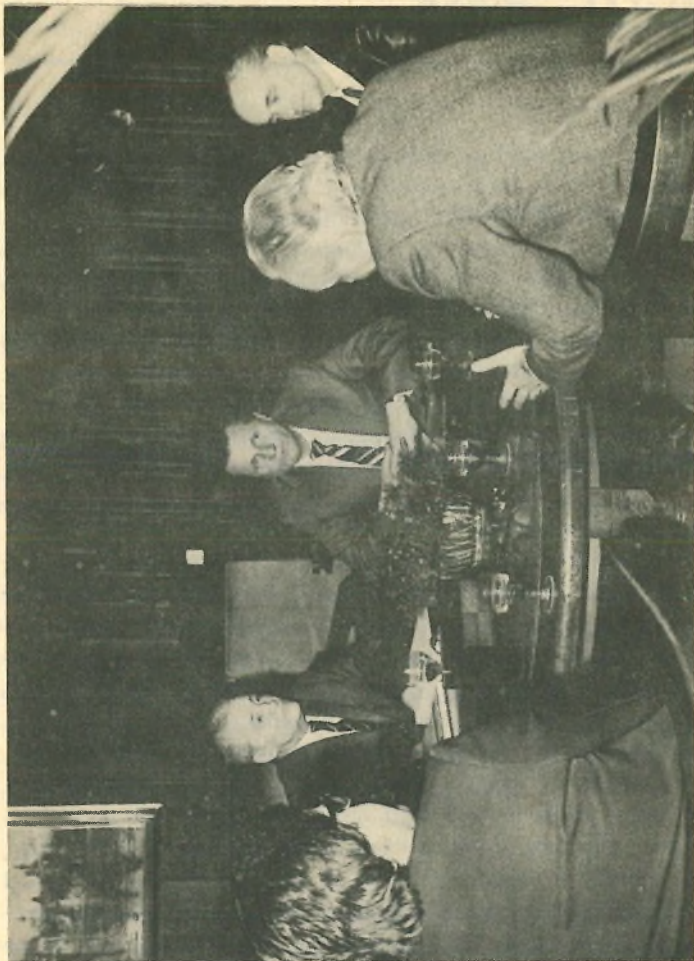
SZEMÉLYI HÍREK

Wellmann Imre köszöntése

A Múzeum szűkebb körű vezetősége: dr. Szabó Lóránd főigazgató, dr. Pintér János főigazgatóhelyettes és párttitkár, dr. Nováki Gyula szak szervezeti titkár és dr. Fűr Lajos tudományos titkár 1984. március 21-én köszöntötte dr. Wellmann Imre nyugalmazott főigazgatóhelyettest 75. életévének betöltése alkalmából. A bensőséges találkozón dr. Szabó Lóránd köszöntötte őt, majd meghatottan méltatta az ember életútjának ezt a fontos állomását. Nagy elismeréssel szólt azokról az érdemeiről, amelyeket Wellmann Imre a Magyar Mezőgazdasági Múzeum irányításában hosszú éveken át szerzett.

Ezt követően Fűr Lajos, aki éveken át közvetlen munkatársa volt az ünnepeltnek, előbb Wellmann Imre tudományos szervező, az egész magyar agrártörténetírást érintő programadó munkásságát, majd a Múzeum agrártörténeti kutatásainak megszervezésében és vezetésében szerzett maradandó érdemeit méltatta. Az Agrártörténeti Osztály megszervezése, a céltudatos agrártörténeti kutatómunka beindítása egyaránt az ő tevékenységének gyümölcse. Következésképpen szorgalmazta a Múzeum nemzetközi kapcsolatainak minél szélesebb körű kiépítését, a kapcsolatok megteremtésében maga is aktív részt vállalt. Végül, de nem utolsó sorban kiemelte: Wellmann Imrét nemcsak a szervezésben és irányításban, nemcsak a feladatok pontos kijelölésében szerzett érdemei miatt illeti megkülönböztetett elismerés. Alkotó munkásságának legfontosabb területét ugyanis a tudományos kutatás, az agrártörténetírás képezte. Aligha lehet vitás: személyében a magyar agrártörténetírás egyik nagy egyéniségét köszönhetjük. Tudományos eredményeit – határainkon belül és azon túl – érthetően értékeli nagyra a tudományos közvélemény.

*dr. Pintér János (háttal), dr. Wellmann Imre, dr. Für Lajos,
dr. Szabó Lóránd (háttal), dr. Nováki Gyula
(balról jobbra haladva)*

Wellmann Imre megköszönve a bensőséges megemlékezést, jó szívvel emlékezett vissza a Múzeumban töltött munkás évekre. Hangoztatta: jó érzéssel látja, hogy az agrártörténeti kutatómunkának ma is megbecsült helye és szerepe van a Múzeum egész tevékenységében.

A „Múzeumi Hírek” szerkesztői és olvasói nevében is további sikereket, jó egészséget, nyugalmas alkotó éveket kívánunk a 75 éves Wellmann Imrének.

fl.

* * *

Múzeumunk vezetősége kis ünnepség keretében köszöntötte *Kovács Miklóst*, az Állattenyésztési Főosztály nyugalmazott vezetőjét 80. születésnapja alkalmából.

* * *

Hazánk felszabadulásának 39. évfordulója alkalmából *dr. Mártha Zsuzsanna* főosztályvezető „Szocialista Kultúráért”, *dr. Sárosdy Jenőné* jegypénztáros „Kiváló Munkáért” kitüntetésben részesült.

* * *

Jó egészséget kívánunk 1984. januárjától nyugdíjas kollégáinknak, *Jánoss Györgynek*.

* * *

Szeretettel köszöntjük Múzeumunk új dolgozóit: *dr. Fehér György* muzeológust, *dr. Bolyki Jánosné* főleltárost, *Sinai János* polgári fegyveresőrt, *Hubert László* fűtőt, valamint *Deák István* éjjeliőrt (Keszthely).

* * *

A MÚZEUM 1984. AUGUSZTUS – SZEPTEMBER HAVI PROGRAMJÁBÓL

KIÁLLÍTÁS

Állandó Kiállítások a Vajdahunyadvárban

Lásd a borító belső oldalán!

Időszaki kiállítás

„Hazánk mezőgazdasága diákszemmel '84”

Képzőművészeti kiállítás az általános iskolások rajz-, kisplasztika- és textil pályamunkáiból.

RENDEZVÉNYEINK

Szabad szombat a Múzeumban

11.00 órakor – új mezőgazdasági ismeretterjesztő és természetfilmek vetítése

15.00 órakor – tárlatvezetés, szakelőadás, a TIT-tel közösen

15.30 órakor – szakfilmvetítés

A tárlatvezetéseket, előadásokat a Magyar Mezőgazdasági Múzeum munkatársai tartják.

Augusztus

4. De. film: A fehérjeforrások növelésének lehetőségei

Az őz hazánkban

Erdei tó

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM KIADVÁNYAI

Előadó: Taraba Mária

Film: Corvinák

Három könyv – három művész

11. **De. film:** A szuperkorai kukorica termesztése
 A lucernabetakarítás szervezése
 Hortobágy
GŐZGÉPEK A SZÁNTÓFÖLDÖN
Előadó: dr. Fehér György
Film: A termőföld-művelés új gépei
 Újítások a mezőgazdaságban
18. **De. film:** A gabonaszállítás új módszere
 Csehszlovákia mezőgazdasága
 A sziklák metamorfózisa
A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM ÉPÜLETE
Vezető: Udvary Ágnes
Film: Városligeti fák alatt
 Új építészet Magyarországon
25. **De. film:** Zöldövezetek létesítése
 Tervszerű erdőgazdálkodás
 Jeli arborétum
A FAEKÉTŐL A MODERN TRAKTOROKIG
 Tárlatvezetés az „Ekék a XVIII.–XIX. században” és „Az erőgép története” c. kiállításokon.
Vezető: Várhidy Imre
Film: Újítások a mezőgazdaságban
 Traktormotorok működése

S e p t e m b e r

1. **De. film:** Halászat Magyarországon
 Az erdőtüz
 Vízparton
A MAGYAR SZÜRKÉTŐL A HOLSTEIN-FRÍZIG
 Tárlatvezetés „A szarvasmarha-tenyésztés története” c. kiállításon.
Vezető: Vitkay Kálmánné
Film: A szaporaság növelésének jelentőségei a szarvasmarha-tenyésztésben
 Tehenészeti telepek

8. **De. film:** Növényvédelmi előrejelzés
 Gímszarvas
 Madárdal a kőrengetegben
MAGYARORSZÁGI SZÁRAZMALKOK
Előadó: Balázs György
Film: Bölcs mesterek — okos szerkezetek
 Vámosoroszi szárazmalom
15. **De. film:** Az élet bölcsője
 Dísnövénytermesztés
 Erdő, adj menedéket!
GYERMEKRAJZOK
 Tárlatvezetés a „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel '84” c. kiállításon.
Vezető: Darvas Lászlóné
Film: Aranymetszés
 Házasodik a tücsök
22. **De. film:** Bogyós gyümölcsűek növényvédelme
 A több sertéshúsert
 Törökmadár
ÁLLATTENYÉSZTÉSÜNK MA
 Tárlatvezetés az állattenyésztési kiállításokon.
Vezető: dr. Tuli Györgyné
Film: Tehénészeti telepek
 Szem — csutka — szilázs
29. **De. film:** Minősített növényfajták
 Kővévált cseppek birodalma
 Magyarország állatvilága I—II.
KIÁLLÍTÁSAINK NÉPRAJZOS SZEMMEL
 Tárlatvezetés a sertés-, szarvasmarha- és iótenyésztéstörténeti kiállításon.
Vezető: Földyné dr. Virány Judit
Film: Pásztorművészet
 Juss

A tárlatvezetések és mezőgazdasági témájú ismeretterjesztő előadások megrendelhetők a TIT Budapesti Szervezet Mezőgazdasági Szakosztályától (Budapest, VIII., Múzeum u. 7. Tel.: 336–933)

Vasárnap a múzeumban

11 órakor és 14 órakor – A MESE VILÁGA – filmvetítés gyerekeknek

NYÁRI HANGVERSENYEK '84 A VAJDAHUNYADVÁR UDVARÁN

minden vasárnap délelőtt 10.30 órakor – a Kórusok Országos Tanácsa és a Magyar Mezőgazdasági Múzeum rendezésében

Augusztus 5. Vám- és Pénzügyőrség Központi Zenekara
Vezényel: Galambos János—Galánthay Szabolcs

12. Vám- és Pénzügyőrség Központi Zenekara
Vezényel: Galambos János—Galánthay Szabolcs

19. Vám- és Pénzügyőrség Központi Zenekara
Vezényel: Galambos János—Galánthay Szabolcs

26. Vám- és Pénzügyőrség Központi Zenekara
Vezényel: Galambos János—Galánthay Szabolcs
Konferál: Halász Endre

Szeptember 2. Vám- és Pénzügyőrség Központi Zenekara
Vezényel: Galambos János—Galánthay Szabolcs
Konferál: Kuthy Tamás

VÁROSLIGETI SÉTÁK NYUGDÍJASOKNAK

Minden hónap első csütörtök délutánján (augusztus 2-án, szeptember 6-án). Bemutatjuk a Magyar Mezőgazdasági Múzeum épületét, a budapesti Vajdahunyadvárat. Előzetes igények szerint tárlatvezetést biztosítunk a Múzeum kiállításain, illetve környezet- és természetvédelmi filmeket vetítünk. Nyugdíjas klubok, üzemi kollektívák és egyéni látogatók jelentkezését várjuk a 412-011 telefonszámon.

MÚZEUMI FOGLALKOZÁSOK NYÁRI NAPKÖZIS TÁBOROK RÉSZÉRE

Kiállításaink megtekintése, színes szakfilmek, környezet- és természetvédelmi filmek, valamint érdekes mesefilmek vetítése.

Szakrajok részére kiscsoportos foglalkozások.

Kérjük igényeiket szíveskedjenek írásban vagy telefonon előzetesen bejelenteni.

Filmvetítés és szakvezetés kérhető a nyitvatartás ideje alatt. A jelentkezéseket lehetőleg 3 nappal előbb kérjük a 412–011-es telefonon bejelenteni.

A hátsó borítón „A természet egy festőművész szemével” c. kiállításunk egyik képe látható.

Megjelenik negyedévenként. Felelős kiadó: Dr. Szabó Lóránd.
Főszerkesztő: Dr. Fűr Lajos. Szerkesztő: Udvary Ágnes.
Lektorálta: Sági Pál. Formátum A/5. Lapengedély száma: III /Kul/
126/1982. Megjelent 700 példányban. ISSN 0230–1075.

Készült a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium
Információs Központjának Házi Sokszorosító Üzemében
Felelős vezető: Budai János
Budapest, 1984. Törzsszám: 231/84.

